

یادی از افشین پرتو

دکتر فریدون شایسته
دانشگاه فرهنگیان گیلان

و تصحیح به یادگار مانده است. قابل ذکر است که قسمت اعظم فعالیت‌های پژوهشی وی را می‌توان در حوزه تاریخ محلی گیلان دانست. وی علاوه بر چاپ آثاری مانند: تاریخ گیلان از آغاز تا برپائی مشروطه، حکومت احمدشاه و جنبش جنگل، جنبش مشروطه گیلان، تاریخ شیلات در گیلان و... در دوره بازنشستگی، توانست مهم‌ترین منابع تاریخ محلی گیلان، مانند: تاریخ خانی، تاریخ گیلان عبدالفتاح فومنی، تاریخ رویان اولیاء آملی، تاریخ مازندران از شیخعلی گیلانی و تاریخ طبرستان ابن‌اسفندیار را تصحیح و بازخوانی نماید.

از او علاوه بر مقالات متعددی که در نشریات محلی گیلان مانند: گیله‌وا، گیلان‌ما، ره‌آورد گیل، گیلان‌زمین و فرهنگ گیلان به چاپ رسید، همکاری وی با نشریاتی چون: کتاب ماه (تاریخ و جغرافیا) و اطلاعات سیاسی - اقتصادی - سال‌ها ادامه یافت.

زنده‌یاد افشین پرتو، یک پای ثابت همایش‌های تاریخی از رئیس‌علی دلواری (۱۳۷۲) تا میرزا کوچک (۱۳۹۳) بود. تلاش شبانه‌روزی وی در سال ۱۳۸۱ خورشیدی، سبب گردید که نخستین همایش بازشناسی نهضت جنگل که به همت نخستین شورای اسلامی شهر رشت برگزار شد، به همایش ماندگاری تبدیل شود که در خاطره‌ها هنوز باقی مانده است.

چیره‌دستی در اجرای همایش، توانمندی علمی، تسلط بر منابع کهن و تحقیقات جدید و صبر و حوصله زیاد، مهم‌ترین ویژگی‌های مردی است که اینک خرقه تهی کرده و زندگی را وداع گفته است. تأسف‌آورترین خاطره‌ای که از او به یادمانده، این است که زنده‌یاد پرتو نتوانست به‌علت کسالت جسمی، در سخنرانی دکتر منوچهر پارسادوست که تحت عنوان: رشت در دوره صفویه در خانه فرهنگ گیلان در ساعت ۱۸ روز چهارشنبه، ۲۵ شهریور ۹۴ برگزار شد، حضور بیابد و لذا جای خالی وی را همگان احساس می‌کردند. یادش گرامی و نامش مانا باد.

گفت کسی خواجه سنایی بمرد
مردن این خواجه، نه کاریست خرد
گاه نبود او که به بادی رود
آب نبود او که ز سرما فُسرَد
کنج زری بود در این خاکدان
زان که جهان را به جوی می‌شمرَد

سعدی

افشین پرتو در سال ۱۳۲۸ خورشیدی، در شهر مقدس مشهد رضوی، دیده به جهان گشود و در واپسین ساعات روز پنجشنبه ۲۶ شهریور ۱۳۹۴ جان به جان آفرین سپرد و دار فانی را وداع گفت.

زنده‌یاد پرتو در سال ۱۳۵۰ خورشیدی در دانشگاه شیراز با دفاع از پایان‌نامه خود با عنوان: «گیلان در دوره صفویه» موفق به اخذ مدرک کارشناسی رشته تاریخ شد. استاد راهنمای پایان‌نامه‌اش، دکتر عبدالکریم گلشنی هم‌ولایتی وی بود که در دهه ۱۳۳۰، هفته‌نامه «هفکز» را در رشت منتشر می‌ساخت. مرحوم پرتو رابطه شاگردی و استادی را همیشه پاس می‌داشت.

ایشان در همان سال به استخدام آموزش و پرورش درآمد و در طی سنوات خدمت آموزشی خود، هیچ‌گاه از کار تحقیق و پژوهش باز نایستاد. خوش‌رویی او با دانش‌آموزان و همکاران در فضای آموزشی از یک‌سو و تسلط مثال‌زدنی وی بر محتوای کتب درسی و تاریخ خاندان‌های حکومت‌گر در ایران، به‌ویژه حکومت‌های محلی در گیلان، سبب شد که وی در گیلان، به‌عنوان دبیری فحول و چیره‌دست زبانزد خاص و عام شود.

او در طول فعالیت‌های آموزشی خود، بیش از یک دهه به‌عنوان سرگروه تاریخ دوره متوسطه آموزش و پرورش و به‌عنوان نخستین دبیر علمی دبیرخانه تاریخ وزارت‌خانه در گیلان خوش‌درخشید. از استاد فقید پرتو، آثار ارزنده‌ای به‌صورت مقاله، پژوهش، ترجمه